

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפיטרופיא.....1
- ב. המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו.....3
- ג. קנין בטעות הוא וכל קנין בטעות חוזר.....3
- ד. הולך מנה לפלוני שאני חייב לו ... חייב באחריותו ... הולך כזכי דמי.....4
- ה. הולך מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי תן מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר ... כשהוחזק כפרן.....6
- ו. הולך מנה לפלוני והלך ובקשו ולא מצאו ... יחזרו למשלח ... בשכיב מרע ... דאיתיה למקבל בשעת מתן מעות.....7
- ז. הא והא בברי' הא דמית מקבל בחיי נותן הא דמית נותן בחיי מקבל.....7
- ח. מצוה לקיים דברי המת.....8
- ט. המחלק נכסיו על פיו ... נכסים שיש להן אחריות ... ושאינן להן אחריות ... אלו ואלו נקנין באמירה.....10

דף יד.

א. הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפיטרופיא

יש אופנים שהכותב כל נכסיו לאשתו קנתה אותם נכסים¹, ויש אופנים שלא קנתה,

ביצד הכותב כל נכסיו לאשתו בין בריא² בין שכיב מרע, אף על פי שקנו³ מידו⁴ לא עשאה אלא אפוטרופסית על יורשיו, בין שהיו יורשיו בניו ממנה

¹ שו"ע ונו"כ אהע"ק א, חו"מ רמו יב.

² בש"ס לא אפשר הבעי' בבריא שכתב כל הנכסים לאשתו אם כוונתו היה לעשות אותה לאפוטרופוס כיון שהוא בחייו ונ"מ אם תפיסה מהני כמ"ש בח"ה בכמה מקומות מיהו י"ל קודם שנותנים לה אומרים לה דאין תפיסתה תפיסה ואין נותנים לה אלא לשם אפוטרופוס. ב"ש א

³ ע' בח"ה ס' רמ"ו שם הביא פלוגת' בזה אם אמרו' בכה"ג דעשאו לאפוטרופוס. ב"ש ב

⁴ שב"מ דדבריו בכתובים דמי ניהא דנקט אף על פי כלו' דל"ת דהקנין הוי כמו יפוי כח להורות דלמתנה נמורה נתכוין וכגון דכתב בלשון יפוי כח דאל"כ מתנת ש"מ שכתוב בה קנין מגרע גרעה אבל בבריא לא יצדק לשון אף על פי דבלאו קנין פשיטא דלא קני. ח"מ שם א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

בין היו מן האשה אחרת או אחיו⁵ או שאר יורשין. שאין אדם מניח את יורשיו כולן ונותן את הכל לאשתו, לפיכך אומדים⁶ אנו את דעתו שלא נתכוין אלא לעשותה אפוטרופוס כדי שיחלקו לה יורשיו כבוד⁷, בכך שהעמיד את הנכסים ברשותה לפרנסם מהם כפי אומד דעתה ויהיו כפופים לה⁸.

ואם שייר כל שהוא בין קרקע בין מטלטלין, הרי זה השויר הוא מניח ליורשיו וקנתה כל מה שכתב לה והם שלה במתנה גמורה. ובין כך ובין כך לא איבדה כתובתה מאלו הנכסים⁹, שאם כתב לה כולם הרי לא נתן לה כלום ולמה תמחול, שבהיא הנאה שעשה לה הכבוד לעשותה אפוטרופא על כל יורשיו אינה מוחלת כתובתה. וכשנותן לה הכל במתנה חוץ משויר כל שהוא אף על גב שהיתה לה הנאה במתנה אינה מוחלת שיעבוד כתובתה מן השאר¹⁰, שאומרת ממה ששייר אני גובה¹¹

מי שעשה צוואה¹² עפ"י ערכאות ונתן כל נכסיו לאשתו, כיון שכתב בשטר הצוואה שיכולה למכור, הרי זה לשון מיותרת, ומשמע שכונתו למתנה גמורה, והרי הם מתנה עבודה.

⁵ זה הוא לשון הרמב"ם וכ"כ ג"י בשם הרימב"א דין אשה אצל שאר יורשין כדין אשה אצל האחין אבל הרא"ש כתב בתשובה הובאה כאן בטור דאם היורשים הם בני אחי הבעל או רחוקים יותר אז הוי מתנה דאינו חושש באלו שיכבדוה, ח"מ שם ג כ"ש ד

⁶ ט"ז שם א

⁷ לא עשאה אלא לאפוטרופוס. זהו הלכת' בלא טעמ' שאנו מניחים השטר והולכים אחר אומד דעתינו. ב"ש ג
⁸ אם יש יורשים קטנים או שאין יורשים כאן נחא דמינה אותה לאפוטרופוס אבל אם היורשים גדולים יכולין לו' אין אנו צריכין לאפוטרופוס כמבואר בח"מ סי' ר"צ סעיף כ"ו בהג"ה ואפשר דמ"מ כל זמן שלא חלקו צריכין לקבל אותה לאפוטרופוס ודוחק לומר דאם הרשות בידם לחלוק הרשות ג"כ בידם שלא לקבל אותה לאפוטרופא. ח"מ שם ב, וע' בה"ה סי' ר"צ אם היורשים גדולים הם יכולים לומר אין אנו צריכים אפוטרופוס, וכתב בח"מ על כל פנים קודם החלוקה צריכים לקבל אותה לאפוטרופוס. ב"ש ג

⁹ דממ"נ אם שייר תו לא אמרי' דאבדה הכתובה לדיעה קמיית' בסעיף ג' ואם לא שייר אז לא הוי מתנה ולדעת יש מי שאומר בסמוך היינו דעת הרא"ש אז אם שייר כ"ש ונתן לה בלשון כל נכסיו הוי מתנה גמורה לענין אפוטרופוס דהוא הלכת' בלא טעמ' ולענין אומדנ' דמחלה הכתובה אמרי' עכ"פ חלק לה כבוד ונתן לה כל נכסיו מסתמא מחלה הכתובה. ב"ש שם ה

¹⁰ חלקת מחוקק על שולחן ערוך אבן העזר הלכות כתובות סימן קז סעיף א

עיי' בסמוך סעי' ד' די"א והוא דעת הרא"ש דכל שכתב לשון כל נכסיו אף ששייר הרבה אבדה כתובת' ולא אמרי' דלא אבדה כתובת' אלא בכתב לה סך מסויים או שני שלישי נכסיו דאז לא אבדה כתובתה מאחר שלא כתב לה לשון כל. ח"מ שם ד

¹¹ ומתוך שתרד לשויר תרד לכולה, שאם יצא שטר חוב על בעלה שהוא קודם למתנה זו ויטרפוס ממנה מכח המתנה, תטרופ גם אלו הנכסים מחמת כתובתה.

¹² ועי' ערך ש"י באהע"ז (שם), ובשו"ת מהרי"א הלוי (ח"א סימן סג) דן במי שעשה צוואה עפ"י ערכאות ונתן כל נכסיו לאשתו, אם זכתה במתנה או אינה אלא אפוטרופוס, וכתב דכיון דכתב בשטר הצוואה שיכולה למכור, ה"ז לישנא יתירא, דמשמע שכונתו למתנה גמורה, ובכה"ג הוי מתנה, כדמשמע בהו"מ (סימן רמו סעיף ד) לענין בנו וה"ה לענין אשתו, והאריך לדון אימתי אמרינן לישנא יתירא לטפויי אתא, אלא שדן שמכיון שכתב השטר עפ"י ערכאות, ובדיניהם ה"ז מתנה גמורה, לכאורה תליא בפלוגתא שהביא הרמ"א בחו"מ (סימן סח סעיף א) בדין שטר שפסול לפי דיננו וכשר לפי דיניהם אם השטר כשר, ויש לומר שכיון שכתב

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ב. המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו

המשיא¹³ בנו גדול בבית, קנה הבן אותו הבית¹⁴, אף בזמן הזה¹⁵, שאמדו חכמים¹⁶ דעתו¹⁷ שמרוב שמחתו גמר והקנה לבנו את הבית במתנה, והוא שיהיו נישואין ראשונים לזה הבן ונושא בתולה¹⁸ ולא השיא האב בן זכר¹⁹ אחר קודם לו, ולא שייר האב בזה הבית שיחד לו, כלום²⁰, אבל אם חסר אחת מתנאים אלו ואפילו שייר פך אחד לא קנה הבית. ויש אומרים שצריך ג"כ שישיא לו בתולה ושיהא לאב בית אחר בעיר לדור בו.

ג. קנין בטעות הוא וכל קנין בטעות חוזר

המוכר לחבירו²¹ דבר במדה או במשקל או במנין כגון שמכר לפי יחידות, וטעה אפילו בכל שהוא חוזר מהטעות לעולם, ואף על גב שהמאנה את חבירו פחות משתות הוי מחילה, זהו רק כשטעו בשומת המקח שאי אפשר

השטר עפ"י ערכאות הרי בדיניהם הוי כמתנה גמורה, ועכ"פ איכא ספיקא דדינא, ומועיל תפיסתה, ואף על פי שבשו"ע הו"מ (סימן רמו סעיף ה) מבואר דכל שיש ספק אם נתכוין למתנה גמורה על המקבל להביא ראיה, כתב לחלק דשאני התם שהספק הוא מיד לאחר מיתת המוריש ואנו דנים למי ליתן, אמרינן נכסים בחזקת יורשים, משא"כ כשתפסה הנכסים בתורת מתנה, אין מוציאין ממנה, ועוד דאיכא ספק ספיקא בזה, עיין שם, ובשו"ת חשב האפור (ח"ג סימן לב) כתב שמכיון שהעלה השטר בערכאות, ה"ו כאילו אמר בפירוש שיהא כדיניהם כמתנה גמורה ולא כאפוסטרופסות, וממילא אף בדיננו זכתה במתנה, עיין שם.

¹³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז נט א

¹⁴ לאלתר ולא לאחר מיתה תשובת הגאונים סי' קס"א.

¹⁵ ב"ש שם א

¹⁶ הרמב"ם סיים בזה הלשון ודברים אלו כהלכ' שאין לו טעם הם ונגעו חכמים בדבר הזה מאומדן הדעת שמרוב שמחתו ואהבתו גמר והקנהו הבית. הרמב"ם שם ב

¹⁷ דוק' אב המשיא קנה הבית ולא האב הרמ"ט ח"א סי' של"ט. ודוק' כשהבית מוחלט לו ואין לאחר שום זכות בבית אבל אם יש איוה זכות לאחר בבית לא קנאו הרש"ך ח"ב סי' מ"ג. אם מת האב ולא מצא האלמנה לגבות כתובתה כ"א מהבית גובה ממנו. ואם מתה כל יורשיה זוכין בבית ועיין כנה"ג דף פ"ט ע"א ס"ד. באר היטב שם א

¹⁸ ברמ"א כתב זה בלשון י"א וכן בלבוש אך עיין בה"מ א שם שנמרא ערוכה היא פ' מי שמת ולא ידעתי למה הושמט כאן תיבת לבתול' ופשוט בעיני שט"ס יש כאן וצ"ל לבתול' בבית ולא ה"ו לו להרב מהרמ"א לכתוב דין זה בשם י"א מאחר שנמרא ערוכה היא רק דה"ל להגיה בתוך דברי המחבר תיבת לבתול' כנ"ל.

¹⁹ נראה דטעמו משום דבנות לאו בדידיה תליא תליא כמ"ש בפ"ד דכתובות ופ"ק דקדושין. באור הגר"א שם א

²⁰ וכ"ש אם בנה הבית או שהיה הבית הזה בית שלא היה דר בו האב ולא הניח בו אפי' כלי קמץ הרמ"ט ח"ב סי' קכ"ה הר"ם אלשיך סי' ע"ב. אם יש מחלוקת בין האב והבן שהאב אומר שלא פינה הבית לגמרי והבן אומר שפינה הבית לגמרי על האב להבי' ראיה ואם מת על יורשיו להבי' ראיה הרמ"ט ח"ב סי' קכ"ה. ומדברי הר"ם אלשיך בסי' ע"ב נראה דדוק' בית חדש על האב להבי' ראיה. אבל בבית ישן על הבן להבי'. וכנה"ג בשם חכם אחד הביא דלעולם על הבן להבי' ראיה אפי' בבית חדש רק דאם יש לבן שני חוקה נאמן לומר שפינה הבית לגמרי ע"ש. באר היטב שם.

²¹ שו"ע ונו"כ הו"מ רלב א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

לכל אדם לצמצם השומא ומוחל²², אבל כאן אפשר ואפשר לצמצם המדה והמשקל והמנין ואפילו כל שהוא אינו מוחל, לפיכך המקח קיים ומחזיר המעות²³.

כיצד, מכר לו מאה אגוזים בדינר ונמצאו ק"א או צ"ט, נקנה המקח ומחזיר הטעות ואפילו אחר כמה שנים²⁴, וכן אם נמצאו המעות חסר או יתר מהמנין שפסקו חוזר אפילו לאחר שקנו מידו שלא נשאר לו אצל חבירו כלום, חוזר שקנין בטעות הוא.

ואם אי אפשר להחזיר הטעות, כגון במכר לו קרקע ואמר לו שהיא ארוכה עשרים מטר, וחסירה אפילו חצי מטר, ואין לו להשלים מקרקע שבצדה, המקח בטל לגמרי²⁵. וכן כגון שמכר מוצר נקי ומזוכך ונמצא פגם אינו יכול לומר לו להשתמש לדבר אחר ולהשלים ההפרש אלא בטל המקח²⁶.

ד. הולך מנה לפלוני שאני חייב לו ... חייב באחריותו ... הולך כזכי דמי

ראובן שהיה²⁷ חייב²⁸ מנה לשמעון ואמר ללוי הולך מנה זה לשמעון, וכן אם אמר שא מנה זו לפלוני, או יהא מנה זו לפלוני, או תן מנה זה לפלוני²⁹, כולם אם בא ראובן לחזור וליטלם הימנו אינו יכול, שכלל הוא "הולך כזכי" – כלומר כשאומר הולך הרי הוא כאומר זכה עבור מי שאתה מוליד אליו, ומיד כשהגיע ליד לוי זכה בשביל שמעון, דזכין לאדם שלא בפניו,

²² סמ"ע שם א

²³ סמ"ע שם ב

²⁴ דלא שייך כאן עד שיראה לתגר כו' אלא לכשיודע ע"י המנין דשאני הכא דטעותו ידועה, ודומה לחזרת הגזילה דאין לה זמן. סמ"ע שם ג

²⁵ סמ"ע שם ב, אבל דעת הרשב"א והר"י מיגש דאף בא"א להשלים קנה ומחזיר הטעות דיש קנין לחצאין וכן מוכר שדה ונמצאת חציו גזולה. הידושי רבי עקיבא איגר שם

²⁶ אודות ערבוביא עפרורית שנמצאים בדבש שיש דרך לתקן ע"י מהוי במים ואח"כ יפול העפרורית ויוכלו לעשות מזה משקה שהיא נקראת מעד והלוקח מוען שלא קניתי אדעתא דהכי רק ע"מ למכור הדבש המזוקק ונקי בהווייתו. נראה שמענתו מענה כל שע"פ מנהג המקום יש בזה צד קפידא. ויש שאינם רוצים לעשות משקה ההוא שאינם רוצים הטיפול וכדומה טעמים וסגנון מכירת הדבש הוא למכור הדבש הנקי בעינו. בכזה נראה שמענת הלוקח היא מענה וע' גבי יין למקפה וגבי תורא לרדייא כו'. כסף הקדשים שם

²⁷ שו"ע ונו"כ הו"מ קכה א

²⁸ דוקא בחוב או פקדון אבל לא במתנה כמבואר להלן דף לב ובשו"ע שם ה

²⁹ וי"א דבתן והולך בעינן דוקא שנותן לו עתה אבל אם היה בידו מקודם ואח"כ אמר לו הולך ותן לפלוני, לא הוי כזכי. מיהו אף בזכי לכ"ע בעינן שיגיע לרשות השליח קודם שיחזור בו הנותן. ש"ך שם ב נתיבות שם א

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

לפיכך בין אם מת לזה³⁰ או מלוה³¹, יתנהו לשמעון או ליורשיו, ומכל מקום ראובן חייב באחריותו עד שיגיע ליד שמעון או ליד יורשיו³². ואין לשמעון המקבל עם לוי כלום³³.

ואם החזיר לוי המנה לראובן והעני ראובן אח"כ, ולא היה לו לפרוע בענין שהפסיד שמעון שלו, לוי חייב לשלם שהוא פשע במה שהחזירו לראובן, וי"א³⁴ שיכול לחזור על איזה שירצה.

ואם מחמת אונס החזירו לראובן, כגון שאיים עליו ראובן בדבר שהיה בידו לעשותו עד שהוצרך לוי להחזירו פטור, ויש אומרים שכשהחזיר לו המנה לראובן שניהם חייבים באחריותו³⁵, ומאיזה מהם שירצה יכול שמעון לתבוע אותו עד שישתלם כל חובו.

אם אמר החזיר לפלוני, י"א שאינו כהולך ולא הוי כזכי³⁶. וי"א³⁷ שהרי הוא כזכי אם³⁸ נתן לשלוחו שטר מתנה או שום שטר שיתננו לפלוני, אזי זכה. כשאומר לו זכה לפלוני³⁹.

³⁰ ולא מצו יורשי הלוה לומר נתבטלה שליחותך, כדאמרין בשליח דעלמא, כמ"ש הטור והמחבר ריש סימן קכ"ב, דשאני הכא דכבר זכה זה להמקבל. סמ"ע וש"ך שם ד

³¹ ואין המשלח יכול לומר לא נתתי בידך אלא כדי לתת לשמעון ולא ליורשיו, וע"ז סיים וכתב אלא יתנוהו ליורשי שמעון, דכיון דמיד זכהו לשמעון ממילא יורשיו יורשין זכותו. סמ"ע שם ה ש"ך ו

³² וטעמא דמסתבר הוא, דהיאך יהיו באחריות שמעון והוא לא ידע ולא צוה לו שיתנהו לו על אחריותו, ואם יהיו באחריות שמעון הו"ל חוב לו ואין הבין לאדם שלא בפניו. לבוש שם

³³ שראובן על אחריותו קיבלו בידו, ולא נתנו רשות ליתנם ליד לוי. סמ"ע שם ו

³⁴ ואפילו לא העני ראובן כיון שזה זכה לו ואלו היה הלוה רוצה לחזור לא היה יכול נמצא שהוא ממש מעות של שמעון א"כ זה שהחזירו הרי כאלו נתן מעות של שמעון לראובן ושמעון יכול לחזור על איזו שירצה ומ"ש הטור והעני אורחא דמילתא נקט דאל"כ אין דרך שהמלוה יתבע את לוי דפשיטא דניחא לוי לחזור על ראובן שהלוהו אבל אה"נ שיכול לתבוע את לוי אם ירצה. ש"ך שם ז

³⁵ אפילו לא העני ראובן, סמ"ע שם י

³⁶ רמ"א שם. וכ"כ הש"ך שם ט

³⁷ עיין סמ"ע שם ז שכתב ק"ק, דהמעין בתשובת הריטב"א [המובא בציונים אות ב'] בעל דין זה [והביאו הב"י בסימן זה סוף סעיף ז'] יראה דשם בתשובה איירי ממתנה, מדהביא ראייה מההיא דהלך וביקשו ולא מצאו כו' [גיטין י"ד ע"ב] דאיירי במתנה, וכמ"ש בסימן זה בפרישה, וא"כ י"ל דדוקא במתנה דלא מהני גם לשון הולך, כתב בה נמי דלא מהני בה לשון החזיר, אבל בחוב ופקדון מהני כמו דמהני לשון הולך. ובאמת דכתב שם בתשובה ז"ל, החזיר הוא גרוע מהולך. אבל נראה דלא כתב כן אלא שלא תאמר דלשון החזיר מהני מפי במתנה מלשון הולך, קמל"ן, אבל בחוב ופקדון קרוב לודאי דס"ל דמהני גם לשון החזיר, ע"ש וצ"ע. וכ"כ באורים ו

³⁸ סמ"ע שם א מרבינו ירוחם

³⁹ בנתן לשלוחו שטר מתנה מועיל כמו בחוב וכן נראה מ"ש הבית יוסף בשם הריטב"א וז"ל גרסינן בירושלמי בחוב תן מנה זו לפלוני הולך מנה זו לפלוני תן שטר מתנה זו לפלוני הולך שטר מתנה והלך ומצאו שמת יתן ליורשיו. ש"ך שם ג

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

מי שחייב מעות לחבירו ורוצה לפורעו במטבע מסויים וחושש שמא יפול ערך אותו מטבע עד זמן הפרעון. י"א⁴⁰ שיכול הלוח שיזכ' המעות למלוה ע"י אחר בהולך או זכי לפוטרו מאונסים דנפילת המטבע כשיגיע. וי"א⁴¹ שלא יפטרו מאונס של נפילת המטבע.

ה. הולך מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי תן מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר ... כשהחזק כפרן

ראובן שהיה לו פקדון בידו ואמר ללוי הולך מנה זה לשמעון, כשהחזק ראובן הנפקד כפרן זכות היא למפקיד שמעון שתצא מתחת ידו, אם בא ראובן לחזור וליטלם הימנו אינו יכול, שכלל הוא "הולך כזכי" – כלומר כשאומר הולך הרי הוא כאומר זכה עבור מי שאתה מוליך אליו, ומיד כשהגיע ליד לוי זכה בשביל שמעון, דזכין לאדם שלא בפניו. וכמו שהתבאר.

אך אם לא הוחזק הנפקד ראובן יכול⁴² הוא לחזור וליטלו⁴³, שאומרים אנו אין רצונו של מפקיד שיהא פקדונו ביד אחר⁴⁴.

דף יד:

⁴⁰ בתשו' מהר"ר שלמה כהן ספר ב' סי' צ"ט ודמי לשואל שאע"פ שחייב בגניבה ואכידה כשהחזירו שלא מדעת אחר זמן השאל' מ"מ פטור מאונסים (וכדלקמן סי' ש"ס סעיף ח') א"כ ה"ה לענין לזה נהי דלא מפטר מחיוב גניבה ואכידה בזיכוי ע"י אחר שלא מדעתו מ"מ מועיל לפטור מאונס גזירת המלך. מובא בש"ך שם ה' ⁴¹ ש"ך שם דל"ד כלל לשואל דהדרא בעיניו א"כ מיד שכלה זמן השאל' כל היכא דא"י ברשותא דמרא איתא אבל הכא כיון דפשיטא דחייב באונסים אף על גב שסמסין ליד אחר וא"ל הולך או זכי וכדפירש"י להדיא ספ"ק הגיטין וכמו שמשמע ג"כ להדיא מכל הפוסקים שכתבו סתמא חייב באחריותו משמע בכל מיני אחריות אפי' דאונסים והיינו ע"כ כיון דהלואה להוצא' ניתנ' א"כ המעות הוא לעולם ברשות הלוח וא"כ ה"ה לענין אונס דגזר' המלך.

⁴² הברירה ביד הנפקד לחזור וליטלן או לא, ולא אמרינן מדלא הוחזק כפרן ניהא להמפקיד שיהיה הפקדון בידו ולא ביד אחר ויהיה מחויב לחזור וליטלו מיד השלית, והיינו טעמא דהמפקיד מתחילה לא סלקא דעתיה שישמרנו הנפקד לעולם, אלא שלאחר זמנו יחזור לשלחנו לידו ביד שליח מהימן. סמ"ע שם יג.

⁴³ הלואה דלהוצאה ניתנה ומתחילה לא הלוח לראובן אלא למלאות בקשתו, בכל ענין הוא זכות לשמעון שתצא מידו דראובן ותבוא בעין ליד שמעון, משא"כ בפקדון דגם בהיותו ביד ראובן הוא בעין, ושמעון הפקידו בידו בשביל הנאת עצמו, משום הכי כל שאינו נעשה אח"כ כפרן, אין לשמעון זכות בחזרתו לידו, משום הכי יכול לחזור בו, סמ"ע שם יב.

⁴⁴ והב"ח כתב דמשמע מדברי הרמב"ם דכשהשלוח מקבל עליו כפי' כל האחריות ואפי' מאונסים א"י לחזור וכשקבל עליו כל אחריות לא מצי למימר את לא מהימנת לי בשבועה בזה עכ"ד ולפע"ד ליכא למ"ד הכי הלא אם נאנס יאמר המפקיד את מהימנ' לי בשבוע' והיאך לא מהימן לי בשבוע' ואני אומר שמא לא נאנס והפקדון הוא ברשותו עדיין והמעייין ברמב"ם שם ירא' להדיא דלא משמע מידי ע"ש. ש"ך שם טו.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ו. הולך מנה לפלוני והלך ובקשו ולא מצאו ... יחזרו
למשלח ... בשניב מרע ... דאיתיה למקבל בשעת מתן
מעו

אע"ג שבמתנה אין אומרים "הלך כזכי"⁴⁵, אם שכיב⁴⁶ מרע היה הנותן בשעה שנתן⁴⁷, רואים אנו אם מת מקבל בשעה שנתן המנה ליד השליח, יחזור ליורשי המשלח⁴⁸, דכיון שמת המקבל לא היה ראוי לקנות⁴⁹, והרי לא אמר אלא ליתן להמקבל עצמו, וכאילו לא אמר כלל⁵⁰. אבל אם היה המקבל חי בשעה שנתן המנה לשליח, יתן ליורשי המקבל אפילו אם מת הנותן אחר כך בחיי המקבל, ואפילו נולדו יורשי המקבל אחרי מיתת הנותן⁵¹, ואם עמד מחוליו חוזר, אפילו אם בא כבר ליד המקבל⁵².

ז. הא והא בכרי' הא דמית מקבל בחיי נותן הא דמית נותן
בחי מקבל

⁴⁵ דבפקדון ובחוב דהממון הוא כבר של זה ששלחו לידו, משום הכי בקל יכול לזכות זה בשבילו, משא"כ במתנה שבא עכשיו לזכות בממון שלא היה שלו מעולם, משום הכי בעינן לשון מעולה דמבורר מפי. סמ"ע שם כב

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ט

⁴⁷ ועדיפא הך מתנה דשכיב מרע משאר מתנות שכיב מרע, דבשאר מתנות שכיב מרע אינו קונה עד לאחר מיתה, וכל זמן שלא מת יכול השכיב מרע לחזור בו אפילו בעודנו שכיב מרע, והכא אינו יכול לחזור בו בעודנו שכיב מרע עד שיעמוד ויתרפא. ומעמא דלא דמי הכא לשאר מתנות שכיב מרע, דשאר מתנות שכיב מרע אינו נותן כלום במסירה ואינו מוציא הממון מתחת ידו, הלכך אינו קונה עד לאחר מיתה ויכול לחזור בו כל אימת שירצה אפילו בעודנו שכיב מרע, אבל זה שהוציא הממון מתחת ידו ונתנו ליד השליח, ודאי דעתו היה שיקנה המקבל מיד בלא מעמא דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי, אלא בלישנא דהולך שהוא הכא כזכי ובמשיכת ההוא שליח דזכי ליה הוא דקנה, דאע"ג דהולך דבריא לאו כזכי דמי, הולך דשכיב מרע כזכי דמי, דמסתמא כי יהיב ממונא לשליח אדעתא דלזכי ליה למקבל קא מסר ליה, והא דלא אמר זכי אנב צערא לא רמי אדעתיה. לבוש וסמ"ע שם לד

⁴⁸ דוקא במתנה בכולה, או מצוה מחמת מיתה, ובעינן ג"כ דוקא שאמר תנו בשעה שמוציא המעות מידו.

⁴⁹ אפי' א"ל זכי לפלוני לא זכה כיון שהיה מת בשע' שא"ל זכי. ש"ך שם לה

⁵⁰ סמ"ע שם לב

⁵¹ ואף על פי דבשעת מיתת הנותן לא היו יורשי המקבל ראויין לקנות למאן דאמר המזכה לעובר לא קנה, וגם המקבל לא קנה בחייו כיון שמת בחיי נותן, אפילו הכי קנה למפרע משעת נתינה כמו שהתבאר. לבוש וסמ"ע שם לג

⁵² כדין מתנת שכיב מרע, דאומדן דעתינו כן דלא נתן אלא משום שהיה סבור שימות. סמ"ע שם לה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ראובן שאמר⁵³ לשמעון הולך מנה ללוי שאני נותן לו מתנה, והלך שמעון ליתנו ללוי ומצאו שמת, ומת גם ראובן הנותן⁵⁴, רואים אנו אם בריא היה הנותן בשעה שנתן, ומת בחיי מקבל, יתן ליורשי המקבל, שהרי מצוה לקיים דברי המת⁵⁵ בדבר שהוא מושלש⁵⁶ מוכן ומזומן לפניו בשעה שנתן ואומר תנו זה לפלוני, ואפילו היה בריא כשאמר כן ומת מצוה לקיים דבריו, לפיכך כשמת הנותן בחיי המקבל זכה בו המקבל, וכשמת גם הוא אחר כך הורישו לבניו.

ואם מת המקבל בחיי נותן יחזור ליורשי המשלה שהולך לאו כזכי דמי במתנה, ואף על פי שמת הנותן אחר כך לא שייך לומר מצוה לקיים דברי המת, דכיון שמת המקבל בחיי נותן כבר בטלו דבריו בחייו⁵⁷.

ח. מצוה לקיים דברי המת

כבר התבאר במסכת כתובות דף ע. שאין האדם כשהוא בריא יכול לשנות סדר הירושה שקבעה תורה בדיבור בלבד שיחול לאחר מיתה⁵⁸, ואינו יכול להקנות מתנה בדיבור בלבד אלא בקנין בדרכי הקנאת מתנה⁵⁹, אבל כשהוא שכיב מרע כלומר חולה שתשש כח כל גופו עד שאינו יכול להלך על רגליו והריחו מוטל על מיטתו⁶⁰ בלשון ירושה אינו יכול להקנות אך יש לשנות שיכול לשנות בהם את סדר הירושה⁶¹. כגון בלשון מתנה שאומר – תנו כך וכך לפלוני⁶².

⁵³ שו"ע ונו"כ שם ח

⁵⁴ סמ"ע שם כח

⁵⁵ דאע"ג הולך לאו כזכי במתנה לבי"ע היינו שיכול לחזור בו כל זמן שהוא חי אבל כאן שמת הנותן מצוה לקיים דברי המת כשהוציא הממון מתחת ידו וא"כ זכה המקבל בו בחייו והורישו ליורשיו. ש"ך שם לג

⁵⁶ ובסימן רנ"ב [סעיף ב'] יתבאר דהיינו דוקא היכא שהממון שמצוה ליתן אינו ביד הנותן, אלא דאתפסיה ביד אחר כמו כאן. סמ"ע שם ל

⁵⁷ סמ"ע שם לא

⁵⁸ שו"ע ונו"כ חו"מ סימן רפא סעיף ה, והיינו אף בלשונות שמועיל בשכ"מ, אבל במתנת בריא בקנין באופן שחל מעכשיו, יכול לתת, אבל לא בלשון ירושה. ופשוט שכל צוואה שאינו מועיל מדינא נעשה כלא צוה, והירושה מתחלקת ליורשים, וכ"כ בכנה"ג (סימן רנח סוף הגה"ט), וכתב דלא אמרינן דנעשה הפקר, עיין שם, ועיי' שו"ת צ"צ (חו"מ סימן לח)

⁵⁹ סמ"ע (סק"ו) וביאור הגר"א (סק"ב)

⁶⁰ חכמים קבעו דינים מיוחדים בענייניו של שכיב מרע. לדוגמא: מתנת שכיב מרע, אינה צריכה קניין, והרי היא ככתובה בשטר אם היא מתנת קרקע, וכמסורה ליד המקבל אם היא מתנת מטלטלים. הסיבה שתקנו חכמים דין מיוחד זה היא, כדי שלא תיטרף דעתו של החולה עליו, אם ידע שאין תוקף לדבריו

⁶¹ שו"ע שם סעיף ו, אף על פי שאינו אומר אלא שיחול לאחר מיתה

⁶² שו"ע סימן רפא סעיף ז, שדברי שכ"מ ככתובין ומסורין

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אולם אף על פי נתבאר שאין מתנת בריא מועיל אלא בקנין, מכל מקום אמרו חז"ל⁶³ שאם צוה⁶⁴ הבריא לתת כך וכך לפלוני ומת, מצוה על היורשים לקיים דברי המת⁶⁵ ולתת כפי שצוה המוריש⁶⁶, ומכל מקום אם היה דבר מסוים וקדמו היורשים ומכרו, מה שעשו עשוי⁶⁷.

יורשים שעדיין קטנים הם, ולא הגיעו לגיל גדלות אין בהם דין של מצוה לקיים דברי המת⁶⁸.

אם מת המקבל בחיי הנותן, אין כאן משום מצוה לקיים דברי המת, ולא ינתן ליורשיו⁶⁹. הסכמת רוב הפוסקים שאין משום מצוה לקיים דברי המת אלא כשנתנו לשליש – כלומר נאמן – לשם כך, וכן אם מסר צואה ביד עורך דין⁷⁰.

⁶³ עיי' בדברי שו"ת מהרש"ם בשם הריב"ש שבברייתא ליבא משום מלקד"ה (מצוה לקיים דברי המת וכן להלן), אבל בשו"ע כתב להדיא דגם בברייתא איבא משום מלקד"ה, וכ"ש בשב"מ, וראיתי בנ"ש שבברייתא שהזכיר לשון מיתה ה"ז כצוה בשעת מותו, ויש בו משום מלקד"ה, אפילו לא הושלש (, ולפי דבריו כ"ש בשב"מ עצמו דלא בעינן הושלש. פתחי הושן חלק ט פרק ד הערה פא

⁶⁴ בכנה"ג (סימן ריב) כתב שאם אמר שרצונו לתת לפלוני, שנחלקו הפוסקים אם הוא לשון צוואה, ובשו"ת קנה בושם (ח"ב סימן ז) כתב שאם היה רגיל להפקיד מעות אצל חבירו והיה מצוה לו מדי פעם ליתן לצדקה, ושאלו אם גם לאחר אריכות ימיו יעשה כן, והסכים לו, שאין בזה משום מלקד"ה.

⁶⁵ ובקצה"ח (סימן רמח סק"ה) כתב דהא דאמרינן מלקד"ה, ולא הוי כמתנה, משום שבאמת מלקד"ה אינו קנין, שהרי אם קדמו ומכרו מכור, וע"כ שזכו היורשים בממון, אלא שאנו אומרים שעליהם לקיים דברי המת ולתת לפלוני, ואין כאן הפקעת ירושה, ועיי' נה"מ (שם סק"ו), ועיי' שו"ת מהרי"ט (ח"ו"מ סימן צה) שהאריך בביאור שיטות הפוסקים אימתי אמרינן מלקד"ה, ומדבריו נראה שלא זכו היורשים כלל באותה מתנה, ודלא כסברת הקצה"ח.

⁶⁶ שו"ע ונו"כ שם סימן רנב סעיף ב, ועיי' בקצה"ח (סק"ג) שכופין אותם על כך, ובכנה"ג כתב בשם מהר"ם מיניץ שאף לדעת הפוסקים שאין כופין, אם תפס לא מפקינן מיניה, ועיי' בכנה"ג שהביא מחלוקת הפוסקים אם יש מלקד"ה בדשלב"ל או שאין בו ממש, ועיין בשו"ת אחיעזר (ח"ג סימן לד) דן במי שצוה לאפוטרופוס שלאחר מותו יפריש מעשר מנכסיו לצדקה, והיורש קיבל מחברת הביטוח עבור בטוח חיים, אם גם מזה יש להפריש מחמת הצוואה, והביא בשם הגר"א ווסרמן דדמי בטוח חיים אפשר דהוי דבר שבא לעולם, דהחוב חל מחיים אלא שזמן הפרעון הוא לאחר מיתה, ועכ"פ מצד מלקד"ה מהני אף בדשלב"ל. ופסק לפשר ביניהם, עיין שם.

⁶⁷ רמ"א שם, לפי שאין כאן קנין בגוף החפץ, וכתב בד"מ שאע"ג שנעשה בעבירה, ה"ז כמקח הנעשה באיסור שהמקח קיים

⁶⁸ בחידושי רעק"א כתב בשם המרדכי שבקטן לא אמרינן מלקד"ה, ונראה הטעם דקטן לאו בר מייעבד מצוה הוא, ובשו"ת חק"ל (ח"ו"מ ח"ב סימן מב) כתב בשם סם חיי שאם הנכסים ביד שלישי, אף בקטן אמרינן, והחק"ל ציין לדבריו בחלק או"ח (סימן עד) שגם יתומים בני מייעבד מצוה, ויש ספק אם יכולים היורשים לומר קים לי כשהנכסים ביד שלישי, ובשו"ת מהרי"א הלוי (ח"ב סימן פו) כתב ג"כ דקיי"ל כהר"ן דבקטנים ליבא משום מצוה לקיים.

⁶⁹ שו"ע סימן קכה סעיף ה, שכשמת המקבל נתבטלו דברי הנותן

⁷⁰ בשו"ת אנרות משה (אהע"ז ח"א סימן קה) כתב שכשמפקיד הצוואה ביד עו"ד חשיב כהושלש, ולא חיישינן לנמלך, וסיים דשב"מ, הוי מתנה אבל בברייתא אין כאן קנין אלא לאחר מיתה, ולא מהני, עיין שם. ובשו"ע אחיעזר (ח"ג סימן לד) הוסיף עוד דכל צוואה שנעשית עפ"י הערכאות, יש לקיימה גם מדיני ישראל מצד מלקד"ה, ואף על פי שאין השלשה בזה, עצם הדבר דמהני בערכאות, ויש לה תוקף מדינא דמלכותא, לא גרע מהושלש, וכתב שאפשר שע"ז סמכו להוציא ממון עפ"י צוואות בערכאות שאינן לפי דיני ישראל ובשו"ת

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אבל אם היה בידו קודם שלא לשם כך, או שבא לידו לאחר⁷¹ הצוואה אין בו משום מצוה לקיים דברי המת⁷², ויש אומרים⁷³ שאם צוה ליורשים עצמם ליתן, אף על פי שלא הושלש יש בזה משום מצוה לקיים דברי המת. נחלקו הפוסקים⁷⁴ האם מצוה לקיים דברי המת בנדל"ן.

ט. המחלק נכסיו על פיו ... נכסים שיש להן אחריות ... ושאין להן אחריות ... אלו ואלו נקנין באמירה

אמרו חז"ל שמתנת שכ"מ (שכיב מרע) אינה צריכה קנין באחד מדרכי הקנאה שנתבארו במתנת בריא, אלא בדיבור או בכתיבה לבד קונה המקבל⁷⁵, שדברי שכ"מ ככתובים וכמסורים דמי, כמו שכבר התבאר לעיל דף יג. ויש שכ"מ שדינו כמצוה מחמת מיתה.

חשב האפוד (ח"ב סימן קו) כתב עפ"י סברת האחיעזר דכיון שבכל צוואה בדיניהם ממנים ממונה לביצוע הצוואה, ה"ו כהחזיקו ביד אותו ממונה, ונעשה ע"י זה כהושלש, וכתב שאין זה מצד דינא דמלכותא ושייך אף בא"י. ועיין פתחי חושן שם הערה פה

⁷¹ שו"ע סימן רנב סעיף ב, וכאן סתם המחבר כן בלי שום חולק, וכן בשו"ע אהע"ז (סימן נד סעיף א, ע"י פרק ו סעיף יג), ובשו"ע (סימן רנ סעיף כג) הביא המחבר דיעה זו בלשון יש אומרים, וע"י שו"ת הריב"ל (ח"ג סימן מג), וע"י שד"ח (כללים מערכת המ' כלל ריט).

⁷² רמ"א שם

⁷³ סמ"ע (שם סק"ה) וש"ך (סק"ד), והוא עפ"י דברי הב"י בשם תשובת הריטב"א שכן דעת הרא"ה.

⁷⁴ מדברי הפוסקים משמע שאף בקרקע אמרינן מלקד"ה, ולכאורה מה שייך הושלש בקרקע, ובקצה"ח (סימן רנב סק"ג) הקשה כן, וכתב שהרמב"ן הוכיח מתוספתא דגם בקרקע אמרינן מלקד"ה, דלא בעינן הושלש ובשו"ת חשב האפוד (ח"ב סימן קו) האריך לבאר דברי הקצה"ח, והביא חילופי מכתבים בין הגאון מהר"ר העשיל לבין החלקת מחוקק שנדפסו בסוף שו"ת מהרי"ק, והג"ר העשיל ס"ל דבאמת לא שייך בקרקע דין מלקד"ה, משום דלא שייך ביה השלשה, והח"מ סובר דשייך השלשה בקרקע כגון שהחזיקו לשליש בקרקע, וכתב החשב האפוד שמסברא נראה שדעת השו"ע כסברת הח"מ, מדלא חילקו בכך, וגם בקרקע שייך השלשה כשהחזיקו בקרקע, עיין שם

⁷⁵ שו"ע ונו"כ רנ א, והוא מתקנת חז"ל כדי שלא תטרף דעת החולה שאינו יכול לעשות קנין המועיל בכל דבר, וחושש שלא יתקיימו דבריו שמצוה, ולכן תיקנו שבדיבור בלבד ה"ו כקנין גמור, ומ"ש ככתובין וכמסורין, ר"ל שבדברים שצריכים כתיבה ה"ו ככתיבה ובדברים הצריכים מסירה, ה"ו כמסירה, ופשוט דכתיבה כדיבור לענין זה, כמ"ש הטור, וע"י פתחי חושן חלק ח פרק מז הערה סג, וע"י נחלת שבעה סימן לז נוסח שטר מתנת שכ"מ ומ"ש שם בביאור דיני שכ"מ. וכתב בכנה"ג בשם שו"ת לחם רב סימן רו שאפילו לא אמר השכ"מ לתת, אלא ששאלו אותו אם רוצה לתת לפלוני ואמר הן, ה"ו כדברי שכ"מ, ומשמע מדבריו שצריכים לשאול אותו באחד מלשונות המועילים במתנת שכ"מ, וכתב עוד בשם התרוה"ד דה"ה אם אמר שמבקש מורשיו שיעשו כך וכך בנכסיו, ה"ו מתנת שכ"מ. כתב בכנה"ג סימן רנ הגה"ט אות מז שלא תיקנו דברי שכ"מ ככו"מ אלא כשאינו חב לאחרים, אבל כשיש לו חובות אינו יכול לתת במתנת שכ"מ ולהפסיד לאחרים, וצ"ע.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

והחילוק ביניהם שלא אמרו במתנת שכ"מ שקונה בלא קניין⁷⁶, אלא כשנתן כל נכסיו ולא שייר לעצמו כלום, אבל אם שייר לעצמו מקצת נכסיו שלא נתן, דינה כמתנת בריא שאינה נקנית אלא בקניין, אך מתנת שכ"מ במקצת אם היה מצוה מחמת מיתה, דינה כמתנת שכ"מ שקונה בלא קניין, ואם עמד חוזר אפילו אם עשו קניין.

החולה שאינו יכול להלך על רגליו בשוק⁷⁷, והרי הוא נופל על המטה, הוא הנקרא שכיב מרע, ויש אומרים⁷⁸ דדוקא בג' ימים ראשונים של החולי נקרא שכיב מרע, אבל לאחר ג' ימים דינו כמצוה מחמת מיתה, ואם הוא חולה מסוכן, אף בג' ימים ראשונים דינו כמצוה מחמת מיתה⁷⁹.

כשאמרו מתנת שכ"מ קונה, אפילו לא אמר שנותן מחמת חולי דינו כמתנת שכ"מ⁸⁰.

יש אומרים⁸¹ שבמתנת שכ"מ כשימות חל הקניין למפרע משעת נתינה, ומ"מ אין מוסרין ליד הזוכה עד לאחר מיתה.

⁷⁶ שו"ע ונו"כ שם ד דכיון שפירש שמחמת מיתה נותן הדרין לדין מתנת שכ"מ אף על פי ששייר לעצמו חלק מהנכסים, והסמ"ע הביא בשם הלבוש שהסביר דכיון שפירש מחמת מיתה, היישינן יותר למירוף דעת אפי' במקצת, והסמ"ע דחה דבריו, וצ"ע.

⁷⁷ שו"ע ונו"כ שם ה מלשון הרמב"ם (פ"ח מה' זכיה ה"א), וז"ל, הסומא או הפסח או הגדם או החושש בראשו או בעינו או בידו או ברגלו וכיוצא בהן (והיינו שאינו חושש אלא באחד מאבריו), הרי הוא כבריא לכל דבריו במקחו או בממכרו ובמתנותיו, אבל החולה שתשש כח כל הגוף וכשל כחו מחמת החולי עד שאינו יכול להלך על רגלו בשוק, והרי הוא נופל על המטה הוא הנקרא שכיב מרע, וכתב הדרישה (סימן רנ אות ה) שלכאורה משמע לדעת הרמב"ם שכל שאינו יכול לצאת מביתו על משענתו בשוק, וצריך להיות כלוא בבית תמיד מתשות כח, אף על פי שאינו מושכב למטה ממש מיקרי שכ"מ, ולא מיעט אלא פיסח וגידם וסומא שהם בריאים ויוצאים בשוק, ואין להם חסרון אלא באבר אחד, וכל שנפל למטה ממש שאפילו בבית אינו יכול להלך, אפשר שלהרמב"ם הרי הוא בכלל הכביד הליו שדינו כמצוה מחמת מיתה, ולכן אינו מחלק בין ג' ימים הראשונים לאחר ג' ימים, שאפילו לאחר ג' ימים אין דינו כמצוה מחמת מיתה, ובטור כתב בשם העיטור שדעתו כהרא"ש, ובשם הר"ש בן הפני כתב שאף לאחר ג' ימים ראשונים, צריך להזכיר מחמת מיתה.

⁷⁸ רמ"א שם, והוא דעת הרא"ש, וכפי שביארו הראשונים אינו דואג כל כך בג' ימים ראשונים.

⁷⁹ בש"ך סימן פא סק"ז כתב בשם ב"י שמסוכן אפילו הולך על רגליו דינו כשכ"מ, ונראה דכיון דבגמרא משהו מסוכן ליוצא בקולר, משמע כן, ועי' בכנה"ג הגהב"י שדן אם מסוכן צריך בדיקה אם הוא בדעתו.

⁸⁰ רמ"א שם ה כתב הסמ"ע ס"ק יט אם אמר שנותן מחמת החולי ה"ו כמצוה מחמת מיתה.

⁸¹ בטור כתב שאם כתב או אמר נכסי לפלוני קונה לכשימות למפרע משעת נתינה, ותמה הב"י דהא קי"ל שאין מתנת שכ"מ קונה אלא לאחר מיתה, כמ"ש בסימן רמח סעיף א לענין אחריו, וכן בסימן רנב סעיף א לענין שמוציאין ממנו למוזנות. ובפרישה הסביר דברי הטור דכיון שאין שום קניין אלא מכח תקנת חז"ל שיהיו דבריו כקניין, ע"כ אמרינן שאם ימות איגלאי מילתא למפרע שדבריו מחיים קיימים, אבל באמת אין הקניין חל עד לאחר מיתה, שהרי אין דעתו ליתן מחיים, ומהאי טעמא יכול לבטל המתנה וליתן לאחר והב"ח כתב דע"כ צריך לפרש הא דכתובין ומסורין דמי היינו מחיים, דאל"כ איך קנה, והרי אפי' בכתובין ממש אין שטר לאחר מיתה, ובקצה"ח סימן רנ סק"א דחה דברי הב"ח וכתב דודאי במתנת שכ"מ מהני שטר גם לאחר מיתה, ועיין מש"כ ליישב דברי הטור דזוכה למפרע, ועיין בנה"מ סק"א כתב עפ"י דברי מהרי"ט דמתנת שכ"מ עשאה כמהיום ולאחר מיתה, ומ"מ מסיק דהעיקר שאינו זוכה למפרע.